

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทของพระอานนท์เถระ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาความกตัญญูทเวทในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทของพระอานนท์ ๓) เพื่อวิเคราะห์การแสดงความกตัญญูทเวทของพระอานนท์เพื่อนำไปปรับใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน การดำเนินการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยการค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทางอินเทอร์เน็ต และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทของพระอานนท์

๕.๑.๑ ความกตัญญูทเวทที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ความหมายตามพจนานุกรม หมายถึง ผู้รู้อุปการคุณที่ท่านทำให้แล้วตอบแทน ความหมายตามพระไตรปิฎก หมายถึง บุพพการี ผู้ทำอุปการะก่อน และ กตัญญูทเวท ผู้รู้อุปการะที่เขาทำแล้วและตอบแทน และความหมายตามทัศนะของผู้รู้ คือ การรู้คุณของผู้อื่น สิ่งอื่นที่กระทำประโยชน์แล้วแก้ตน ทั้งโดยตรงและทางอ้อม แล้วตระหนักในพระคุณนั้นและหาโอกาสตอบแทนพระคุณ ประเภทของความกตัญญูพบว่ามี ประเภท คือ ความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้า ความกตัญญูต่อพระสงฆ์ ความกตัญญูต่อบิณฑามารดา ความกตัญญูต่อสิ่งที่มีบุญ (คุณ) ความกตัญญูต่อครูอาจารย์ ความกตัญญูต่อญาติ ความกตัญญูต่อสถาบันหลัก ความกตัญญูต่อพระศาสนา ความกตัญญูต่อพระมหากษัตริย์ ความกตัญญูต่อสัตว์ ความกตัญญูต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของความกตัญญู พบว่ามี ความกตัญญูทเวทที่เป็นพื้นฐานของคนดี เป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นบุคคลที่หาได้ยาก ความกตัญญูทเวทเป็นคุณธรรมก่อให้เกิดมงคลชีวิต ลักษณะของความกตัญญู พบว่ามี ตามทัศนะของท่านผู้รู้ และใน

พระไตรปิฎก ประโยชน์ของความกตัญญู พบว่ามี กระบวนทัศน์เชิงเปรียบเทียบโลกกับการแสดง และ กระบวนทัศน์ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โทษของความกตัญญู มีกระบวนทัศน์ที่มีโทษต่อตนเอง และมีโทษต่อสังคม

๕.๑.๒ รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทีของพระอานนท์ พบว่า รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทีของพระอานนท์มี รูปแบบการแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้ามี ๓ รูปแบบ คือ รูปแบบบทบาทเป็นพุทธอุปัฏฐากตามปกติ รูปแบบทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และรูปแบบแบบกิจกรรมพิเศษ รูปแบบการแสดงความกตัญญูต่อพระประยูรญาติมี ๒ คือ การช่วยให้พระนางมhabาติพาโคตมิได้ บวชเป็นภิกษุณี และการแสดงธรรมแก่พระประยูรญาติ รูปแบบ รูปแบบแสดงต่อพุทธศาสนิกชนมี ๖ รูปแบบ คือ เป็นที่ปรึกษา การนำถวายทาน การแนะนำให้ปลุกต้นโพธิ์ การแนะนำถวายผักสด การทูลพระพุทธเจ้านิวัตจากป่าปาลิเรยกะ และการตอบปัญหาธรรม รูปแบบแสดงต่อพระพุทธศาสนามี ๔ รูปแบบ คือ การสร้างความมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในด้านนวัตกรรม และลักษณะพิเศษต่อพระพุทธศาสนา และรูปแบบแสดงต่อประชาชนทั่วไปมี ๔ รูปแบบ คือ การประสานงานและแก้ปัญหาของภิกษุ การแก้ปัญหาของอุบาสก การแก้ปัญหาของอุบาสิกา และการประสานแก้ปัญหาของบุคคลทั่วไป และการนำเอารูปแบบของพระอานนท์ไปประยุกต์ใช้กับสังคมไทย มีการประยุกต์ใช้กับครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ดังกล่าว

๕.๑.๓ ผลวิเคราะห์รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทีของพระอานนท์ พบว่า รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทีของพระอานนท์ พบว่า มี ๕ รูปแบบ วิเคราะห์รูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทีต่อพระพุทธเจ้า พบว่ามี ๓ รูปแบบ วิเคราะห์รูปแบบการแสดงความกตัญญูต่อพระประยูรญาติ พบว่า มี ๒ รูปแบบ วิเคราะห์รูปแบบแสดงต่อพุทธศาสนิกชนมี พบว่ามี ๖ รูปแบบ วิเคราะห์รูปแบบแสดงต่อพระพุทธศาสนา พบว่ามี ๔ รูปแบบ และวิเคราะห์รูปแบบแสดงต่อประชาชนทั่วไป พบว่ามี ๔ รูปแบบ ดังกล่าวแล้ว

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษารูปแบบการแสดงความกตัญญูทเวทิตะของพระอานนท์ สามารถชี้ให้เห็นว่า ความกตัญญูทเวทิตะนั้นมีความสำคัญทั้งต่อตนเองและต่อสังคม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่นำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในเชิงนโยบาย ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อขจัดความมั่งร้ายหมายจะเอาชนะที่ปราศจากคุณธรรม โดยวิธีการนำเอาความกตัญญูทเวทิตะธรรมไปปลุกฝังบ่มเพาะก่อให้เกิดจิตสำนึก และเห็นคุณค่าแล้วนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ และความสุขในการอยู่ร่วมกัน ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมในด้านการปฏิบัติหลักกตัญญูทเวทิตะ โดยเริ่มจากตนเอง และครอบครัว เป็นหลัก และนำไปปฏิบัติต่อสังคม และชุมชน
- ๒) สนับสนุนให้ผู้ที่มีความกตัญญูทเวทิตะเป็นผู้นำในสังคม และหาแนวทางส่งเสริมการศึกษาเผยแพร่ธรรมข้อนี้
- ๓) ภาครัฐและเอกชนหรือหน่วยงานต่างๆ ควรส่งเสริมผู้ที่มีความกตัญญูทเวทิตะที่ได้รับโอกาสในการศึกษา และสิทธิพิเศษเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติหลักธรรมนี้

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- ๑) ควรศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของพระอานนท์เพื่อใช้กับการศึกษาเล่าเรียน
- ๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบการแสดงความกตัญญูในสมัยพุทธกาลกับสังคมไทยปัจจุบัน
- ๓) ควรศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของความกตัญญูทเวทิตะ และนำไปปรับใช้กับสังคมปัจจุบัน